

A Pilóta

Dr. Noha hétköznapijai

Eörsi István

tárcanovellái hetente
jelennek meg
mellékletünkben

Egy dzsesszzenész, aki a hetvenes évek vége felé nacionalista és rasszista célzásokat tartalmazó dalokkal hívta fel magára a figyelmet, és aki a rendszerváltás után kabarék dobogóján népszerűsítette régi eszményeit, váratlanul felcsapott utcai szónoknak, és felhevült, ifjú hallgatóinak gyűrűjében azzal vádolta zsidó származású honfitársainkat, hogy ki akarják irtani a magyarságot. Zengett a fütyty, lengtek az árpádsávos lobogók, és a Pilóta – így becézték hívei a művészt, aki zsenge ifjúkorában vitorlázó repüléssel is megpróbálkozott – úgy érezte, hogy pályájának égbe meredő ormai felé szárnyal. Beszédét néhány vele ellenséges érzületű hallgatója magnón rögzítette, így hát az ország demokratikus közvéleményének a következő napokban alkalma nyílt arra, hogy álmélkodják és felháborodják azon, amit már régóta tud.

Dr. Noha megindokolta egyik barátjának, hogy miért nem nyilvánít az esetről véleményt. Elmesélte neki, hogy a hetvenes évek közepén ismerte meg a Pilótát, egy szerkesztőségi házibulin. Néhány költőbarátja hívta meg, abból a fajtából, amelyik az első deci pálinka után egyrészt Adynak érzi magát, másrészt zsidózik. A zenész egy kis szőke csajjal futott be. Vállára lógatta kezét a magasból, és bemutatta: „Ez itt a Csuri.” Néhányan rejtelmes okból nevettek. „Csurran is, cseppen is” – tette hozzá általános derűltség közepette.

Nagyon rossz bor gyűlt össze ott, és még rosszabb pálinka, így hát dr. Noha egy idő múlva kiment vizet inni. A Pilóta a konyhában éppen Csuri megregulázásával foglalatoskodott. Visszakézből szájba vágta, majd amikor a lány a konyha kövére esett, belerúgott. Némán rúgta és ütötte a lányt, aki meg

se mukkant. Dr. Noha pedig a csapvizet kortyolva bámulta őket. „Kibomlott a cipőfűződ, te állat” – mondta a Pilótának, mire ő válasz helyett még egyszer belerúgott a lányba. Dr. Noha erre visszament a többiekhez. Úgy gondolta, hogy ha a lány némán tűri ezt, akkor ő úgysem segíthet. Később belátta, hogy nem volt igaza. Akkor kellett volna beleszólnia a történetbe. Azóta a Pilóta szabott pályán halad. Már rég nincs leleplezhető állapotban.

Az asszony, akinek dr. Noha elmesélte ezt, dühödt hallgatásba sűrítette ellenszenvét. „Egyetlen mentsége van – mondta nagy sokára –, hogy a történetet ebben a pillanatban találta ki.” „Nincs mentségem – válaszolta dr. Noha –, történetem minden szava igaz. Nincs min csodálkoznia: akit verőlegényi tevékenysége közben ennyire nem érdekel a hozzám hasonló véleménye,

az az agresszió fasisztoid formáihoz vonzódik. A Pilóta következetes személyiség. Bármely tetteiből rekonstruálható a teljes ember.”

Bármilyen különös, a fenti anekdota a szájról szájra szálló fürge néphagyomány útján eljutott a Pilóta fülébe, aki annyira felbőszült, hogy egy nézeteivel szimpatizáló rádióadásban rágalmozási perrel fenyegette meg dr. Nohát. Ez rövid kommentárral és négy Puskin-sorral válaszolt:

Igaz-e, mit rebesgetnek?
Csakugyan felelt-e, mondd?
Vételt a nyaklevesnek
Nyugtázta a sült bolond?

Dr. Noha válaszát az illetékes rádióműsor még nem hozta nyilvánosságra.